

(๓๑)

คำพิพากษา

คดีหมายเลขดำที่

สวอ.๙๓/๒๕๖๒

คดีหมายเลขแดงที่

๑๔๓๔/๒๕๖๒

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓

วันที่ ๒๔ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

ความอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

ระหว่าง	{	พนักงานอัยการจังหวัดชัยภูมิ	โจทก์
		นายสมพิตร แทนนอก	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าไม้
ความผิดต่อพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ

โจทก์และจำเลย   อุทธรณ์   คำพิพากษา

ศาลจังหวัดชัยภูมิ	ลงวันที่	๒๖	เดือน	กันยายน	พุทธศักราช	๒๕๖๑
ศาลอุทธรณ์ภาค ๓	รับวันที่	๑๐	เดือน	เมษายน	พุทธศักราช	๒๕๖๒

/โจทก์ฟ้องว่า

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลากลางวันตลอดมา จำเลยบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองทำประโยชน์ กั้นสร้าง แผ้วถาง ทำลายป่า ในที่ดินบริเวณป่ากลุ่มซับสเลต ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าปางายกหลักและอุทยานแห่งชาติไทรทอง เนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๑ งาน ๘๘ ตารางวา โดยการใช้เครื่องจักรไม่ทราบชนิด มีด จอบ และอุปกรณ์อื่น ๆ ไถถากถางต้นหญ้าวัชพืชและตัดต้นไม้ปรับปรุงพื้นดินบริเวณดังกล่าวเพื่อเตรียมแปลงปลูกมันสำปะหลัง อันเป็นการทำลายป่า ยึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น กระทำโดยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพดิน หิน กรวด หรือทราย ทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ ยางไม้ แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น และเป็นการเข้าไปดำเนินการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติดังกล่าว อันเป็นการทำลายหรือเป็นเหตุให้เกิดการทำลาย หรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำเลยต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกจำเลยทำลายเสียหายดังกล่าว เป็นเงิน ๙๔๓,๐๘๗ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ เหตุเกิดที่ตำบลห้วยแย้ อำเภอนองบัวระเหว

/จังหวัดชัยภูมิ

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๓ -

จังหวัดชัยภูมิ ก่อนคดีนี้ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ จำเลยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ
จำคุก ๑๐ เดือน ๑๕ วัน ฐานทำไม้และมีไม้ท่อนอันยังมีได้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต
ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๘๖๔/๒๕๕๕ ของศาลชั้นต้น ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษคดีดังกล่าว
จำเลยกลับมากระทำความผิดคดีนี้อีก จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่
๑๗๔๖/๒๕๖๐ ของศาลชั้นต้น ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔ มาตรา ๔, ๕๔, ๕๕,
๗๒ ตี พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๔, ๕, ๖, ๙, ๑๔, ๒๖/๔, ๒๖/๕, ๓๑
พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๒, ๑๓ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๔, ๕, ๖, ๘, ๑๖ (๑) (๒) (๔) (๑๓), ๒๔, ๒๗ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒
เพิ่มโทษจำเลยหนึ่งในสามตามกฎหมาย นับโทษจำเลยต่อจากโทษในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๗๔๖/๒๕๖๐
ของศาลชั้นต้น ให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของจำเลย รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือ
นำสิ่งใด ๆ อันก่อให้เกิดการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติและ

/อุทยานแห่งชาติ

๗
○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๔ -

อุทยานแห่งชาติภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด กับให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน ๙๔๓,๐๘๗ บาท
พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ
แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

จำเลยให้การปฏิเสธคดีส่วนอาญา แต่รับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์
ขอให้เพิ่มโทษและนับโทษต่อ และให้การคดีส่วนแพ่งว่า จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้
พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง, ๗๒ ตีร วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
มาตรา ๑๔, ๓๑ วรรคหนึ่ง (เดิม) (ที่ถูก ไม่ต้องใส่เดิม) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
มาตรา ๑๖ (๑) (๒) (๔) (๑๓), ๒๔, ๒๗ การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมาย
หลายบท ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๔, ๓๑ วรรคหนึ่ง (เดิม)

/(ที่ถูก

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๕ -

(ที่ถูก ไม่ต้องใส่เดิม) ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐
จำคุก ๑ ปี เพิ่มโทษจำเลยหนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ เป็นจำคุก ๑ ปี ๔ เดือน
ทางนำสืบของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑๐ เดือน ๒๐ วัน ให้นำโทษจำคุกของจำเลย
คดีนี้ต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๑๗๕๕/๒๕๖๑ ของศาลชั้นต้น ให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง
ผู้แทน และบริวารของจำเลย รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือนำสิ่งใด ๆ อันก่อให้เกิดการเสื่อมเสีย
แก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ และให้จำเลยชดใช้
ค่าเสียหายเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๐
เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

โจทก์และจำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อมตรวจสอบสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความ

ไม่ได้เถียงกันในชั้นอุทธรณ์รับฟังเป็นยุติว่า จำเลยมิได้เป็นผู้มีรายชื่อกับมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐

/มิถุนายน

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๖ -

มิถุนายน ๒๕๕๑ ที่ จะได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยและทำกินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง
พื้นที่บริเวณที่เกิดเหตุตามฟ้องเป็นส่วนหนึ่งของป่าสงวนแห่งชาติป่านายางกลัก อยู่บริเวณกลุ่มป่าซับสเลเต
ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๙๗๘ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๕ กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ปิดประกาศที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านและติดป้ายประกาศเพื่อให้ประชาชน
รับทราบ และยังเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติไทรทอง เมื่อปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการตรวจสอบ
พิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง ได้ตรวจพิสูจน์สิทธิของราษฎร
ที่เข้าครอบครองทำประโยชน์ ไม่พบว่าผู้มีชื่อของจำเลยเป็นผู้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินในเขตอุทยาน
แห่งชาติไทรทอง ตามบัญชีสรุปรายชื่อราษฎรที่อยู่ก่อนและหลังการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก
เอกสารหมายเลข ๖๒๓ จำเลยจึงไม่ได้รับการผ่อนผันให้ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทองอีกต่อไป ปี ๒๕๕๗
ได้มีคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ ให้ขอคืนพื้นที่จากราษฎรที่ไม่ได้รับการผ่อนผันให้ทำกิน

/ในที่ดิน

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๗ -

ในที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง เจ้าหน้าที่บริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๗ (นครราชสีมา) และเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ร่วมกันออกตรวจสอบพื้นที่ป่ากลุ่มซับสเลเต บริเวณหมู่ที่ ๕ บ้านห้วยแย้ พบว่ามีการก่อสร้างกระท่อม และมีการปลุกมันสำปะหลังเนื้อที่ประมาณ ๔๐ ไร่ ๓ งาน ๖๘ ตารางวา โดยจำเลยอ้างว่าตนเอง เป็นผู้ครอบครอง จำเลยลงลายมือชื่อในบันทึกข้อตกลงขอคืนพื้นที่ที่จำเลยครอบครองทำประโยชน์ โดยจะออกจากพื้นที่และเก็บเกี่ยวผลผลิตให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ ตาม บันทึกข้อตกลงขอคืนพื้นที่ของราษฎรในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทองเอกสารหมายเลข จ.๗ แต่เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๙ เจ้าหน้าที่ได้ออกตรวจพื้นที่ที่ขอคืนจากจำเลย ปรากฏว่าจำเลยได้ขุดมันสำปะหลัง ที่ปลูกไว้เดิมออกไปหมดแล้ว แต่มีการปลุกมันสำปะหลังรอบใหม่อายุประมาณ ๑ เดือน สูงประมาณ ๒๐ ถึง ๓๐ เซนติเมตร ลงในที่ดินแปลงเดิมเนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ ๓ งาน ๔๙ ตารางวา วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ เจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบพื้นที่อีกครั้งพบว่ามันสำปะหลังสูงระดับศีรษะ และยังพบว่าจำเลยบุกรุกเข้าไปปลุกมันสำปะหลังขึ้นใหม่เนื้อที่ประมาณ ๑๑ ไร่ ๑ งาน ๘๘ ตารางวา

โดยบุกรุก

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๘ -

โดยบุกรุกเพิ่มจากที่ดินเดิมประมาณ ๒ ไร่ แต่อยู่คนละด้านกับที่บุกรุกเนื้อที่ ๑๐ ไร่ ๓ งาน

๔๙ ตารางวา

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยข้อแรกมีว่า จำเลยกระทำความผิดตามคำพิพากษา ศาลชั้นต้นหรือไม่ จำเลยอุทธรณ์สรุปใจความได้ว่า ในการขอคืนพื้นที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชไม่นำนโยบายตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ ในข้อที่ ๒.๑ มาดำเนินการ ซึ่งจำเลยเป็นผู้อยู่ในข่ายที่จะได้รับประโยชน์จากคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับดังกล่าว เพราะอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เกิดเหตุมาก่อนคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับ และทางราชการยังมิได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ส่งสมมาตั้งแต่เดิมให้ลุกล่วงไปตามข้อที่ ๒.๓ ของคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ แต่ใช้เฉพาะคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ มาดำเนินการกับจำเลย ทั้งคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ ก็มีได้ระบุเงื่อนไขไว้โดยเฉพาะว่าเจ้าพนักงานต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ การที่จำเลยชี้แจงต่อเจ้าพนักงานตลอดมาว่าไม่มีที่ดินทำกินอื่นได้อีก เป็นการ

/ยืนยันว่า

ยืนยันว่าจำเลยต้องการที่จะให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมานานตามเงื่อนไขข้อ ๒.๓ ให้เรียบร้อยก่อน จำเลยเข้ามาอยู่ในพื้นที่ที่เกิดเหตุซึ่งจำเลยก็ไม่ปฏิเสธว่าไม่ใช่ที่อุทยานแห่งชาติ ไทรทองโดยการสืบสิทธิการทำประโยชน์ต่อจากบิดาของภริยา ซึ่งมีการครอบครองทำประโยชน์ ตลอดมาและเป็นเวลานานแล้ว หาใช่เพิ่งเข้าครอบครองทำประโยชน์ใหม่ไม่ จำเลยมิได้มีเจตนาบุกรุก และยังอยู่ในขั้นตอนการพิสูจน์สิทธิตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จำเลยไม่ได้ สมครใจคืนพื้นที่แต่ประสงค์ที่จะเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาก็ยังไม่แล้วเสร็จ จำเลยเป็นเกษตรกรและ เป็นผู้ยากไร้ครอบครองที่ดินที่เกิดเหตุมาก่อนปี ๒๕๔๕ ซึ่งจะได้รับการผ่อนผันให้ทำกินต่อไปตาม มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และจะไม่ถูกขอคืนพื้นที่โดยได้รับการยกเว้นตาม คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ โจทก์มีนายสนอง การปลูก และนายจිරศักดิ์ กิ่งชัยภูมิ พนักงานพิทักษ์ป่าอุทยานแห่งชาติไทรทองเบิกความทำนองเดียวกันว่า เมื่อปี ๒๕๕๗ มีคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ ให้สำรวจผู้ทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง หากเป็นผู้ที่ได้รับการพิสูจน์สิทธิก็ผ่อนผันให้ทำกินตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑

โดยจะ

โดยจะไม่ถูกดำเนินคดีและได้รับการยกเว้นให้ทำกินไปก่อน แต่ไม่ให้ขยายพื้นที่ออกไปจากที่ได้รับ
การผ่อนผัน และจะจำหน่ายจ่ายโอนไม่ได้ เว้นแต่ตกทอดทางมรดก วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘
พยานทั้งสองกับพวกออกสำรวจไปถึงที่ดินทำกินของจำเลยตามกรอบเส้นสีเขียวของภาพถ่ายทางอากาศ
หมาย จ.๑๖ จำเลยแจ้งว่าเป็นผู้ครอบครองทำประโยชน์โดยการปลูกมันสำปะหลัง ตรวจสอบแล้ว
จำเลยเป็นผู้ที่ไม่ได้รับการผ่อนผันให้ทำกิน จึงขอคืนพื้นที่แต่ผ่อนผันให้เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนแล้วค่อย
ส่งคืนภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ จำเลยยินยอมที่จะส่งคืนภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว
โดยลงลายมือชื่อในบันทึกข้อตกลงขอคืนพื้นที่เอกสารหมาย จ.๗ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙
พยานทั้งสองกับพวกเดินทางไปตรวจสอบที่ดินดังกล่าว พบว่ามีการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังออกไป
หมดแล้ว ตามบันทึกการตรวจสอบพื้นที่เอกสารหมาย จ.๗ แผ่นที่ ๗ แต่เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน
๒๕๕๙ ไปตรวจสอบอีกครั้งพบว่าจำเลยปลูกมันสำปะหลังขึ้นมาใหม่ เนื้อที่ ๑๐ ไร่ ๓ งาน
๔๙ ตารางวา ตามกรอบเส้นสีเขียวของภาพถ่ายทางอากาศหมาย จ.๑๖ จึงแจ้งจำเลยว่าทำผิด
ข้อตกลงจะต้องถูกดำเนินคดี วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ ไปตรวจสอบอีกครั้งพบว่านอกจากจำเลยจะ

/ปลูกมันสำปะหลัง

ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวแล้วยังปลูกในที่เกิดเหตุเนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๑ งาน ๘๘ ตารางวา ตามกรอบเส้นสีแดงของภาพถ่ายทางอากาศหมายเลข จ.๑๖ เห็นว่า จำเลยไม่มีรายชื่อเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยและทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทองตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จึงไม่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยและทำกินในที่ดินบริเวณดังกล่าวอีกต่อไป และต้องส่งมอบพื้นที่คืนให้แก่อุทยานแห่งชาติไทรทอง แต่เนื่องจากที่ดินที่จำเลยครอบครองทำประโยชน์ นั้น จำเลยปลูกมันสำปะหลังจึงได้รับการผ่อนผันให้อยู่ต่อจนกว่าจะเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเสร็จ ซึ่งอุทยานแห่งชาติไทรทองผ่อนผันให้อยู่ต่อจนถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ โดยในระหว่างที่ได้รับการผ่อนผันอยู่นั้นทางอุทยานแห่งชาติไทรทองจะไม่ดำเนินคดีแก่จำเลย ครั้นเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาที่จะต้องส่งคืนตามบันทึกข้อตกลงขอคืนพื้นที่ของราษฎรในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทองเอกสารหมายเลข จ.๗ ในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๙ จำเลยไม่ยอมออกจากพื้นที่ที่เกิดเหตุและไม่ส่งมอบพื้นที่คืนให้แก่อุทยานแห่งชาติไทรทอง แต่กลับเข้าไปปลูกมันสำปะหลังรอบใหม่อีก การที่จำเลยเข้าไปปลูกมันสำปะหลังหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาที่ได้รับการผ่อนผัน จึงเป็นการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองทำประโยชน์

ในเขตป่า

ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่ายางกล้าและอุทยานแห่งชาติไทรทองชั้นใหม่ ที่จำเลยอุทธรณ์ว่า จำเลย
สืบสิทธิการครอบครองต่อมาจากบิดาของภริยาซึ่งครอบครองตลอดมา และเป็นประชาชนผู้ยากไร้
มีรายได้น้อย ไร่ที่ดินทำกินซึ่งอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ที่เกิดเหตุมาก่อนคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ
ที่ ๖๔/๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับ จึงได้รับประโยชน์จากคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗
ข้อ ๒.๑ และ ๒.๓ นั้น เห็นว่า คำสั่งดังกล่าวเป็นเพียงแนวทางที่ให้เจ้าพนักงานซึ่งจะต้องปฏิบัติ
ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ นำไปปฏิบัติเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อประชาชน
ผู้ยากไร้ ผู้มีรายได้น้อยและไร่ที่ดินทำกินซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้น ๆ ก่อนคำสั่งคณะกรรมการรักษาความ
สงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับ เช่น การจัดหาที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกินแห่งใหม่ให้ มิใช่
เป็นการผ่อนผันให้อยู่อาศัยหรือทำกินต่อโดยไม่ต้องออกจากเขตอุทยานแห่งชาติหรือป่าสงวนแห่งชาติ
อย่างเช่นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และมีได้เป็นการ
ยกเว้นความผิดที่ได้กระทำลงแต่อย่างใด ซึ่งหากจำเลยเป็นผู้ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ของข้อ ๒.๑ และ
คิดว่าตนเองได้รับผลกระทบจากการขอคืนพื้นที่ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗

/ก็ชอบที่

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๓ -

ก็ชอบที่จะไปว่ากล่าวเอาภัยกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่จำเลยอุทธรณ์ว่า คำสั่ง
คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ ไม่ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานจะต้องทวงคืนพื้นที่ตาม
มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ แต่อย่างใดนั้น เห็นว่า คำสั่งคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ เป็นคำสั่งเรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้
ซึ่งในข้อที่ ๓ ของคำสั่งดังกล่าวกำหนดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบติดตามผลคดีป่าไม้และดำเนินการ
ฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลายให้คืนสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ดังเดิม โดยไม่ได้กำหนดวิธีดำเนินการไว้เป็นพิเศษ
ในคำสั่งดังกล่าว ดังนั้น เจ้าพนักงานซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งดังกล่าวโดยเฉพาะการ
ดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลายให้คืนสภาพป่าที่สมบูรณ์ จึงต้องใช้วิธีการขอคืนพื้นที่ซึ่งเป็นวิธีการ
ซึ่งมีอยู่แล้วและใช้กันตลอดมามาปฏิบัติ นั่นคือแนวปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐
มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งได้กำหนดมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ซึ่งใช้ทั่วทั้งประเทศ
ไว้มาใช้บังคับ โดยเฉพาะแนวทางตามข้อที่ ๕ เรื่องการตรวจพิสูจน์และรับรองสิทธิการอยู่อาศัย
และทำกิน กล่าวคือ ข้อ ๕.๑ กรณีตรวจพิสูจน์แล้วว่าเป็นพื้นที่ที่อยู่มาก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้

/และไม่เป็น

๐ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๔ -

และไม่เป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศจะทำการออกหนังสืออนุญาต สทก. ให้เพื่อการอยู่อาศัยทำกินต่อไป ข้อ ๕๒ กรณีที่อยู่มาก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้ แต่เป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศจะต้องกำหนดแผนความช่วยเหลือหรือย้ายไปในพื้นที่ที่เหมาะสม ซึ่งหากอยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ก็จะต้องมีการออกหนังสืออนุญาตรับรองสิทธิเช่นกัน และข้อที่ ๕.๓ กรณีตรวจสอบพิสูจน์แล้วปรากฏว่าเป็นการอยู่อาศัยภายหลังการประกาศเป็นพื้นที่ป่าจะต้องพิจารณาดำเนินการจัดทำแผนการเคลื่อนย้ายต่อไป และหากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ทันทีจะต้องทำการจัดระเบียบที่อยู่อาศัยทำกินให้เพียงพอกับการดำรงชีพ ซึ่งกรณีของจำเลยเป็นกรณีที่ไม่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยทำกินต่อไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงต้องส่งมอบพื้นที่คืนให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และที่จำเลยอุทธรณ์ว่า จำเลยไม่ได้สมัครใจส่งมอบคืนพื้นที่ให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชนั้น เห็นว่า การที่จำเลยไม่มีรายชื่อเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยและทำกินตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จำเลยต้องถูกบังคับให้ส่งมอบพื้นที่คืนมิใช่เป็นสิทธิของจำเลยว่าจะสมัครใจส่งมอบคืนหรือไม่ การที่เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติไทรทองจัดทำบันทึก

/ช้อตกลง

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๕ -

ข้อตกลงขอคืนพื้นที่แล้วให้จำเลยลงลายมือชื่อตามเอกสารหมาย จ.๗ นั้น ก็เพื่อให้จำเลยหรือ
ราษฎรที่ไม่มีรายชื่อเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑
ได้รับทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและรับทราบระยะเวลาที่จะต้องส่งมอบพื้นที่คืน หากไม่ส่งมอบ
คืนภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ย่อมจะถูกดำเนินคดีไม่ว่าจะสมัครใจลงลายมือชื่อหรือไม่ ที่ศาลชั้นต้น
พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้องนั้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อมเห็นพ้องด้วย
อุทธรณ์ของจำเลยในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอุทธรณ์ว่า นายสนอง การปลูก กับนายจිරศักดิ์ กิ่งชัยภูมิ เป็นเพียงเจ้าหน้าที่
ของอุทยานแห่งชาติไทรทอง ไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
และตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีที่จะมีอำนาจ
แจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยนั้น ความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และความผิด
ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน เจ้าหน้าที่งานย่อมมีอำนาจ
จับกุมผู้กระทำความผิดและพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนได้ ไม่ว่างจะมีผู้เสียหายร้องทุกข์หรือ

/มีผู้กล่าวโทษ

๑๑ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๖ -

มีผู้กล่าวโทษผู้กระทำความผิดหรือไม่ เมื่อการดำเนินคดีนี้มิใช่การดำเนินคดีอาญาความผิดต่อส่วนตัวจึง
ไม่ต้องมีการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญาแก่จำเลย ดังนี้แม้จะวินิจฉัยว่าการมอบอำนาจให้ร้องทุกข์คดีนี้
ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังที่จำเลยอุทธรณ์ก็ห้ามผลทำให้การดำเนินคดีนี้แก่จำเลยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ไปด้วยแต่อย่างใดไม่ ข้ออุทธรณ์ของจำเลยดังกล่าวจึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย
ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อมไม่รับวินิจฉัย

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยข้อต่อไปมีว่า ฟ้องโจทก์ในคดีนี้เป็นฟ้องซ้ำ
กับคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๗๔๖/๒๕๖๐ ของศาลชั้นต้นหรือไม่ จำเลยอุทธรณ์ในทำนองว่า
จำเลยไม่ได้บุกรุกขึ้นใหม่ แต่เป็นการปลุกฝังสำปะหลังตามรอบเวลาของการเพาะปลูกลงในที่ดินทำกิน
เดิมของจำเลย ซึ่งได้แสดงเจตนาครอบครองมาตั้งแต่แรก หาใช่เป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระไม่
เพราะจำเลยมีเจตนาเดียวคือครอบครองทำไร่มันสำปะหลังต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ฟ้องโจทก์
ในคดีนี้จึงเป็นฟ้องซ้ำกับคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๗๔๖/๒๕๖๐ ซึ่งศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเป็น
คดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๑๗๕๕/๒๕๖๑ แล้ว เห็นว่า เมื่อครบกำหนดระยะเวลาที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง

/ผ่อนผันให้

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๗ -

ผ่อนผันให้จำเลยครอบครองพื้นที่ปลุกมันสำปะหลังเนื้อที่ ๔๐ ไร่ ๓ งาน ๖๘ ตารางวา เพื่อเก็บเกี่ยว
ผลผลิตให้แล้วเสร็จในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ การมีสิทธิครอบครองทำประโยชน์ของจำเลยจึงสิ้นสุดลง
ในวันดังกล่าว เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้วจำเลยมีหน้าที่ต้องคืนพื้นที่ดังกล่าวให้แก่อุทยานแห่งชาติไทรทอง
จำเลยไม่มีสิทธิที่จะเข้าไปครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวอีก หากจำเลยเข้าไปครอบครองทำ
ประโยชน์หลังวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ ก็เป็นการบุกรุกเข้าไปทำประโยชน์ขึ้นใหม่ หากเป็นการ
ครอบครองต่อเนื่องมาตั้งแต่ต้นตามที่จำเลยเข้าใจไม่ และเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๙ นายสนอง
การปลุก กับนายจිරศักดิ์ กิ่งชัยภูมิ พนักงานพิทักษ์ป่าอุทยานแห่งชาติไทรทองออกตรวจพื้นที่ดังกล่าว
พบว่าจำเลยถอนมันสำปะหลังเดิมหมดแล้ว แต่มีการปลุกมันสำปะหลังขึ้นใหม่อายุประมาณ ๑ เดือน
เป็นเนื้อที่ ๑๐ ไร่ ๓ งาน ๔๙ ตารางวา ตามกรอบเส้นสีเหลืองในภาพถ่ายทางอากาศหมายเลข จ.๑๖
และจำเลยถูกฟ้องเป็นคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๗๔๖/๒๕๖๐ ของศาลชั้นต้น ต่อมาวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๐
บุคคลทั้งสองออกตรวจพื้นที่ดังกล่าวอีกครั้งปรากฏว่า จำเลยเข้าไปปลุกมันสำปะหลังขึ้นใหม่อีกเป็น
เนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๑ งาน ๘๘ ตารางวา ตามกรอบเส้นสีแดงในภาพถ่ายทางอากาศหมายเลข จ.๑๖ ซึ่งอยู่

/คนละด้าน

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๘ -

คนละด้านกับแปลงเนื้อที่ ๑๐ ไร่ ๓ งาน ๔๙ ตารางวา และจำเลยถูกฟ้องเป็นคดีนี้ การบุกรุกเข้าไป
ปลูกมันสำปะหลังของจำเลยในคดีนี้จึงเป็นคนละช่วงเวลากับการบุกรุกเข้าไปปลูกมันสำปะหลังใน
คดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๔๗๖/๒๕๖๐ ของศาลชั้นต้น ดังนั้น เมื่อการบุกรุกของจำเลยเกิดขึ้นคนละ
สถานที่และต่างเวลากัน จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ฟ้องโจทก์ในคดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำกับ
คดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๗๔๖/๒๕๖๐ ของศาลชั้นต้น ที่ศาลชั้นต้นพิพากษามานั้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๓
แผนกคดีสิ่งแวดล้อมเห็นฟ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยในส่วนนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยข้อต่อไปและของโจทก์มีว่า จำเลยต้องรับผิดชอบ
ชดใช้ค่าเสียหายแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชหรือไม่ เพียงใด โดยจำเลยอุทธรณ์
ในทำนองว่า จำเลยเป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ดินทำกินย่อมได้รับประโยชน์จากคำสั่งคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ส่วนโจทก์อุทธรณ์ว่า ที่ศาลชั้นต้นกำหนดให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืชไม่เต็มตามที่โจทก์ขอขึ้นเป็นการไม่ชอบ เพราะกระบวนการและวิธีคำนวณนั้นเป็นไปตาม

/หลักวิชาการ

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๙ -

หลักวิชาการ เป็นการวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งมีการคิดค้น
อย่างเป็นระบบก่อนนำมาใช้ จึงมีความน่าเชื่อถือและเป็นการคำนวณถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่าง
แท้จริงของป่าบริเวณที่เกิดเหตุ โจทก์มีนายดิเรก ยิ้มสาลี เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงานเบิกความว่า
พยานได้รับมอบหมายให้คิดคำนวณประเมินค่าเสียหายกรณีจำเลยบุกรุกเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง
เนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๑ งาน ๘๘ ตารางวา ซึ่งได้ประเมินความเสียหายด้วยการใช้หลักวิชาการ โดย
เข้าไปสำรวจพื้นที่ที่เกิดเหตุและสำรวจป่าตัวอย่างที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ที่เกิดเหตุ สำหรับแปลงตัวอย่าง
พยานได้กันพื้นที่กว้างประมาณ ๒๐ เมตร ยาวประมาณ ๔๐ เมตร จากการตรวจต้นไม้ ๔๕ ต้น ในแปลง
ตัวอย่างพบว่า มีเส้นรอบวงประมาณ ๑๔.๑๔ เซนติเมตร สูงประมาณ ๑ เมตร ๓๐ เซนติเมตร
เมื่อรวมพื้นที่หน้าตัดของต้นไม้ทั้ง ๔๕ ต้น ได้ค่าเฉลี่ย ๒๕,๑๙๒.๓ ตารางเซนติเมตร และเก็บตัวอย่างดินจาก
สถานที่เกิดเหตุและแปลงตัวอย่างรวม ๗ จุด โดยการก้าวเดินสลับฟันปลาและขุดดินลึก ๑๕ เซนติเมตร
นำมาบรรจุใส่ถุง ประมาณ ๒ ถึง ๓ กิโลกรัม นำดินแต่ละแปลงมาคลุกเคล้ากัน แยกเป็นดินที่เกิดเหตุ
กับดินแปลงตัวอย่าง แล้วนำไปใส่ขวดเขย่า น้ำประมาณ ๒๐ ถึง ๓๐ ครั้ง ทิ้งไว้ประมาณ ๑ ถึง ๒ วัน

/เพื่อให้ดิน

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๐ -

เพื่อให้ดินตกตะกอน เมื่อตกตะกอนแล้วจะเกิดเป็นดิน ๓ ชั้น ชั้นที่อยู่ล่างสุดเป็นดินทรายเพราะมี
น้ำหนักมาก ชั้นที่สองเป็นดินเหนียวและชั้นบนสุดจะเป็นดินทรายแป้ง จากนั้นนำดินทั้ง ๒ ชนิด เปรียบเทียบ
ความสูงของแต่ละชั้นดิน และนำตัวเลขความสูงของชั้นดินเข้าสู่โปรแกรมคำนวณค่าเสียหาย ผลการตรวจสอบ
พบว่าที่ดินในพื้นที่เกิดเหตุมีความสูงของชั้นดินทราย ๘.๓ เซนติเมตร ส่วนดินจากพื้นที่แปลงตัวอย่าง
มีความสูงของชั้นดินทราย ๗.๕ เซนติเมตร แสดงให้เห็นว่าที่ดินในพื้นที่เกิดเหตุมีปริมาณดินทรายมาก เนื่องจาก
ส่วนดินชั้นดินทรายแป้งจะถูกน้ำพัดพาไป จากการตรวจความลาดชันของพื้นที่ที่เกิดเหตุมีความลาดชันร้อยละ
๑๓.๖๗ เหตุที่ต้องตรวจหาความลาดชันเนื่องจากหากที่ดินมีความลาดชันมากจะทำให้น้ำไหลเร็ว
เพราะไม่มีพืชปกคลุมอาจทำให้เกิดน้ำท่วม และทำให้มีการชะล้างแร่ธาตุบริเวณหน้าดินออกไปด้วย สำหรับ
ความลาดชันร้อยละ ๑๓.๖๗ ถือว่าลาดชันปานกลาง เมื่อได้ค่าเฉลี่ยของหน้าตัดและความสูงของต้นไม้
ค่าความลาดชัน และข้อมูลจากการตรวจสภาพดินแล้วก็นำข้อมูลทั้งหมดไปเข้าโปรแกรมคิดคำนวณค่าเสียหาย
ปรากฏว่าค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำของจำเลยเป็นเงิน ๙๔๓,๐๘๗ บาท ตามตารางการคิดคำนวณ
ค่าเสียหายเอกสารหมาย จ.๙ แผ่นที่ ๒ เห็นว่า สำหรับปัญหาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ว่า จำเลยไม่ต้อง

/รับผิด

รับผิดคดีใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชนั้น แม้โจทก์ จะไม่ได้นำสืบให้เห็นว่าบริเวณพื้นที่เกิดเหตุก่อนที่จำเลยจะเข้าไปครอบครองทำประโยชน์นั้นจะมี สภาพเช่นไร มีป่าไม้สมบูรณ์เพียงใด มีสภาพใกล้เคียงกับพื้นที่ตัวอย่างที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ใช้เป็นฐานในการคำนวณค่าเสียหายตามที่จำเลยกล่าวอ้างในอุทธรณ์หรือไม่ แต่เมื่อ ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นที่ยุติว่า พื้นที่ที่จำเลยบุกรุกเข้าไปครอบครองทำประโยชน์โดยการปลูกมันสำปะหลัง ตลอดมานั้นอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง ซึ่งเมื่อพิจารณาภาพถ่ายประกอบคดีเอกสารหมายเลข จ.๑๒ พื้นที่บริเวณที่จำเลยปลูกมันสำปะหลังจะถูกไถจนโล่งเตียน แตกต่างจากพื้นที่ข้างเคียงที่ยังคงมีสภาพ เป็นป่าที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ จึงเห็นได้ว่าการทำงานของจำเลยครอบครองโดยการปลูกมันสำปะหลังตลอดมานั้น ไม่ยืนต้นและพืชคลุมดินต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะเจริญงอกงามขึ้นมาได้ ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า การที่ จำเลยปรับไถที่ดินบริเวณที่เกิดเหตุเพื่อปลูกมันสำปะหลังย่อมส่งผลกระทบต่อการสูญเสียของสภาพดิน น้ำและแร่ธาตุต่าง ๆ ความหลากหลายทางชีวภาพย่อมลดน้อยลงไป จนถึงการเสียความสมดุลของ ระบบนิเวศทางธรรมชาติ จำเลยจึงต้องรับผิดคดีใช้ค่าเสียหายให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า

/และพันธุ์พืช

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๒ -

และพันธุ์พืชนั้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อมเห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้น ส่วนปัญหาที่ว่า จำเลยต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพียงใดนั้น เห็นว่า แม้ในการคำนวณค่าเสียหายโจทก์มีพยานบุคคลผู้คิดคำนวณค่าเสียหาย พยานเอกสารและสำเนาโปรแกรมคิดค่าเสียหายซึ่งคิดคำนวณจากผลรวมพื้นที่หน้าตัดต้นไม้ ความสูงเฉลี่ยของต้นไม้ ขนาดพื้นที่ที่ถูกทำลาย ความลาดชัน ความยาวด้านลาดชัน ความสูงของตัวอย่างดิน ความสูงชั้นดินทรายและความสูงชั้นดินทรายแป้ง เปรียบเทียบกับพื้นที่ป่าสมบูรณ์ที่อยู่ใกล้เคียง คิดคำนวณค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่จริงและมีหลักวิชาการรองรับ มิใช่เป็นการกะประมาณหรือคาดเดาเอาเองของนายดีแรก โดยการคิดคำนวณดังกล่าวมิใช่ความเสียหายที่แท้จริงทั้งหมด แต่เป็นการประเมินหาค่าความเสียหายซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่อาจทำให้คลาดเคลื่อนได้ อาทิเช่น เป็นการคิดคำนวณหลังเกิดเหตุ ซึ่งย่อมแตกต่างไปจากสภาพก่อนและขณะเกิดเหตุไม่มากนัก นอกจากนั้นการเก็บตัวอย่างดินหรือการวัดขนาดของต้นไม้ก็กระทำในพื้นที่ป่าตัวอย่าง โดยไม่ปรากฏว่า สภาพพื้นที่ที่เกิดเหตุก่อนที่จำเลยบุกรุกมีสภาพเช่นไร ต้นไม้และพันธุ์พืชต่าง ๆ มีความหนาแน่น

/และสภาพ

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๓ -

และสภาพที่ดินอุดมสมบูรณ์เพียงใด มีสภาพใกล้เคียงกับพื้นที่ป่าตัวอย่างหรือไม่ เพียงใด ความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินอาจแตกต่างกันก็เป็นได้ ทั้งการกระทำของจำเลยก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติเพียงใดโจทก์ก็นำสืบให้ได้ความชัด เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์แห่งคดีที่จำเลยอ้างในทำนองว่า เข้าครอบครองทำประโยชน์ต่อจากนายเพชรบิดาภริยาที่เข้าทำกินอยู่ก่อนแล้ว ตนเองไม่ได้เป็นผู้ก่อสร้าง แฝวถาง หรือทำลายป่า ตนเองเป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และได้รับผลกระทบจากการขอคืนพื้นที่ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ ย่อมได้รับประโยชน์จากคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ ที่ทางราชการจะต้องให้การช่วยเหลือเยียวยาไม่ได้รับความเดือดร้อนเกินควร มิใช่แต่จะเรียกค่าเสียหายจากจำเลย อันเป็นการซ้ำเติมจำเลยที่เดือดร้อนอยู่แล้วให้เดือดร้อนมากขึ้น ที่ศาลชั้นต้นลดจำนวนค่าเสียหายตามฟ้องของโจทก์จาก ๙๔๓,๐๘๗ บาท ลงเหลือ ๑๐๐,๐๐๐ บาท นั้น จึงเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อม เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์จึงฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

อนึ่ง ศาลชั้นต้นมิได้มีคำสั่งในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมในคดีส่วนแพ่ง จึงเป็นการไม่ชอบ

/ตามประมวล

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๔ -

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๐ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อม เห็นสมควรมีคำสั่ง

ให้ครบถ้วน

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในคดีส่วนแพ่งทั้งสองศาลให้เป็นพับ.

นายวิวุฒิ มณีนิล

นายพงษ์ศักดิ์ กิตติสมเกียรติ

นายชระรัตน์ สุวรรณมา

